

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКАДЕМІЧНА РИТОРИКА

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Освітня програма 016 «Спеціальна освіта (Логопедія)»

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Спеціалізація 016.01. Логопедія

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “__” _____ 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Академічна риторика
Викладач (-і)	Доктор філологічних наук, професор кафедри початкової освіти Качак Тетяна Богданівна
Контактний телефон викладача	0990475972
Е-mail викладача	tetiana.kachak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок, 15.00, 701 ауд. (Бандери, 1)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальний курс «Академічна риторика» складається з трьох модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Академічна риторика. Теоретичні основи. 2. Риторична культура особистості /педагога і мистецтво переконання. 3. Сучасне академічне красномовство. Види і жанри. <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Історична риторика (етапи зародження і розвитку риторики у Давній Греції та Римі, становлення слов'янського ораторського мистецтва та функціонування сучасних риторичних шкіл; риторики серед інших наук; основні види й жанри ораторського мистецтва); - Теоретична риторика (закони риторики: концептуальний, закон моделювання аудиторії, стратегічний, тактичний, мовленнєвий, закон безпосереднього спілкування, системно-аналітичний закон); - Практична риторика (розглядає предмет, зміст, композицію і стиль усного публічного виступу; образ оратора та його логічну, мовленнєву культуру; психологію аудиторії, взаємодію оратора та аудиторії як творчий процес; полемічне мистецтво оратора тощо). 	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є формування ораторської культури як основи професіоналізму фахівців спеціальної освіти.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є формування риторичних культуромовних особистостей, конкурентноспроможних вчителів-</p>	

логопедів, які володіють:

- фундаментальними знаннями теоретичних основ риторики та прийомів ораторського мистецтва;
- професійною риторичною культурою педагога;
- якісним мовленням та комунікативною компетентністю;
- практичними й методичними навичками підготовки ораторського твору й проведення публічного виступу з використанням цифрових інструментів та інших інноваційних технологій;
- способами переконання й ефективними формами впливу на аудиторію;
- критичним і креативним мисленням, здатністю до інноваційної діяльності та саморозвитку.

4. Програмні компетентності та результати навчання

У процесі вивчення дисципліни студенти набувають **інтегральної** (здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти), загальних та фахових компетентностей¹.

Загальні компетентності:

- здатність діяти на основі етичних міркувань (ЗК 1);
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК 2);
- здатність працювати в команді (міжособистісна взаємодія) (ЗК 3);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (комунікативна) (ЗК 4);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 6);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (інформаційно-аналітична) (ЗК 7);
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (професійна мобільність) (ЗК 8);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 9);
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК 10);
- здатність використовувати цифрові інструменти, інноваційні підходи (інформаційно-комунікаційна);

Фахові компетентності:

- здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства (СК 4);
- здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів

¹ Загальні, фахові компетенції та програмні результати навчання визначено Стандартом вищої освіти за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, який затверджено Наказом МОН України № 28 від 5.01.2021 р.

(СК 6);

- здатність моделювати та скеровувати освітній та реабілітаційний процес у закладах спеціальної, дошкільної, загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, навчально-реабілітаційних центрах, інклюзивно-ресурсних центрах та встановлювати стосунки з суб'єктом комунікації (СК 11);
- здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички ораторського мистецтва та риторики у професійній сфері;
- здатність до формування індивідуального ораторського стилю, вміння вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики, володіти мистецтвом дискусії.

Програмні результати навчання

- здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем (РН 1);
- здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах (РН 2);
- аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій (РН 5);
- встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної освіти на засадах партнерства (РН 6);
- вільно спілкуватись усно і письмово українською при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти (РН 9);
- відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані (РН 10);
- Ефективно взаємодіяти з органами управління та громадськими організаціями; налагоджувати професійну комунікацію із закладами освіти; здійснювати міжвідомчу взаємодію (РН 15).

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	12 год.		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.		
самостійна робота	60 год.		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	016 «Спеціальна освіта»	1	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Модуль 1. Академічна риторика. Теоретичні основи			
Тема 1. 1. Риторика як мистецтво, наука і навчальна дисципліна	1	2	8
Тема 1. 2. Історія розвитку та особливості академічної риторики.	1	2	6
Тема 1. 3. Риторика та її закони	2	2	6
Модуль 2. Риторична культура особистості /педагога і мистецтво переконання			
Тема 2.1. Культура мислення та мовлення оратора	2	2	8
Тема 2. 2. Невербальна культура оратора	1	2	6
Тема 2.3. Взаємодія оратора і слухачів	1	2	6
Модуль 3. Сучасне академічне красномовство. Види і жанри			
Тема 3.1. Жанри академічного красномовства: лекція і промова.	2	2	6
Тема 3.2. Жанри академічного красномовства: наукова доповідь і	1	2	6

академічна суперечка.			
Тема 3.3. Цифрові інструменти і технічні засоби академічних / публічних виступів і презентацій	1	2	8
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Семінарське заняття 5 б. x 9= 45 б. Самостійна робота – 5 б. Індивідуальне завдання 5 б. Контрольна робота 5 б. Екзамен 40 б. Разом 100 б.		
Вимоги до письмових робіт	Впродовж вивчення дисципліни «Академічна риторика» студенти виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання (макс. бал – 5 б.), та готують індивідуальний проєкт, суть якого полягає у підготовці та виголошенні промови (виступу) на тему (вибрану самостійно), пов'язану із професійною діяльністю. Це наскрізне завдання, яке слід виконувати на кожне практичне заняття, щоразу удосконалюючи текст промови, враховуючи здобуті знання, вміння і навички з «Академічної риторики» (макс. бал – 5 б.). Промова має бути самостійно написана, виголошена і записана у відео форматі. Завдання слід здати не пізніше, аніж за 10 днів до складання екзамену.		
Семінарські заняття	Робота на кожному семінарському занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи (письмові роботи завантажуються у класрум). За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття студент отримує макс. 5 б.		
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового контролю студент допущений за умови виконання 40 % завдань та пройденого тестування на сайті дистанційного навчання		
Підсумковий контроль	Екзамен запропоновано студентам у двох варіантах – письмової роботи на основі обраного білета (який складається з попередньо запропонованих питань) чи тестування на сайті дистанційного навчання.		

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Письмові роботи студенти виконують з використанням сучасних цифрових інструментів та здають у класрум. Неприпустимо використовувати чужі роботи чи їхні фрагменти.

Академічна доброчесність: Обов'язкове дотримання академічної доброчесності. Неприпустимі плагіат та списування.

Відвідування занять: Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропущені заняття студент відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються: усне опитування; перевірка письмових завдань; заслуховування і перегляд відеопрезентацій; перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи (доповідей, виступів, промов, презентацій).

Неформальна освіта: за публікації статей, участь у конференціях чи отриманні сертифікати студент отримує додаткові бали (2 б. за кожен вид роботи)

8. Рекомендована література

1. Качак Т. Б. Академічна риторика. Підручник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2023. 216 с.
2. Качак Т. Б. Академічна риторика. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2023. 84 с.
3. Качак Т. Б. Академічна риторика. Силабус дисципліни. Івано-Франківськ, 2023. 12 с.
4. Качак Тетяна. Академічна риторика. Хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ, 2022. 62 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/13961>
5. Качак Т., Blyznyuk T. Development of Communicative Competence of Future Special Education Teachers. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2023. 10, 1 (Apr. 2023), 87-98. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.10.1.87-98>
6. Качак Т. Б., Круль Л. М., Литвин Н. Б. Лекція як основний жанр академічної риторики: порівняння класичної та сучасної моделей. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2022. Випуск 88. С. 90-95. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.18>
7. Литвин Н. Б., Качак Т. Б., Круль Л. М. Вербальне та невербальне мовлення у педагогічній практиці вищої школи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2023. Випуск 92. Том 1. С. 69 – 75. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2023.92.1.14>
8. Качак Т. Розвиток комунікативної компетентності майбутніх логопедів у процесі вивчення дисципліни «Академічна риторика». *Актуальні проблеми спеціальної освіти та інклюзивного навчання: підготовка*

фахівців. Збірник матеріалів I науково-методичного семінару (14 вересня 2022 р.) / Упор. С. В. Чупахіна, Т. Б. Качак. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. С. 46 – 48.

9. Качак Т. Розвиток мовленнєвої культури майбутніх вчителів спеціальної освіти. *Засоби і прийоми, які сприяють розвитку й комунікації педагогів та дітей з особливими освітніми потребами : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 30 січня – 12 березня 2023*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 40-43.

10. Абрамович С. Д., Чикарькова М. Ю. Риторика. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 472 с.

11. Василенко В., Герман В. Академічна риторика: навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. Суми: ФОП Наталуха А. С., 2011. 276 с

12. Герман В. Основні риси академічного красномовства вчителя. Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти: зб. наук. праць матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції, 18 квітня 2019 р., м. Київ, Національний авіаційний університет / наук. ред. Н. П. Муранова. Київ: НАУ, 2019. С. 54-58.

13. Герман В. Риторична культура вчителя в академічному просторі: навч. пос. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 190 с.

14. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 400 с.

15. Коваленко С. Сучасна риторика. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 184 с.

16. Колотілова Н. А. Риторика. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

17. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.

18. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. Київ: Вища школа, 2006. 311 с.

19. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.

20. Риторика: від теорії до практики (у таблицях і схемах) / за ред. В. В. Герман. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. 70 с.

21. Сивачук Н. П., Снігур І. М., Санівський О. М. Академічна риторика. Навчально-методичний посібник для студентів-магістрантів. Умань, 2013. 374 с.

22. Система тренінгів з риторики / укл. В. Герман, І. Куликовська. Суми: Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 80 с.

23. Спанатій Л. С. Риторика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Ін Юре, 2008. 144 с.

Викладач:

доктор філологічних наук, професор кафедри початкової освіти Тетяна Богданівна Качак

Т. Б. Качак